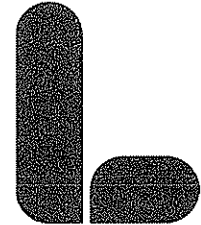

34.

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen Registraturet	
Ink.	2017 -05- 15
Dnr:	106-877/2017
Till:	RH

Museum över demokratin historia och nutid

”Demokratin är den sämsta styrelseformen – bortsett från alla andra styrelseformer som har prövats genom tiderna.” Citatet tillskrivs Winston Churchill, stundtals liberal, mestadels av konservativ tillhörighet men framför allt en av 1900-talets allra största demokrater och parlamentariker. Vi liberaler har en mer positiv grundsyn på demokratin men enas med sir Winston om att det är den bästa styrelseform som mänskligheten har prövat. Den förtjänar att uppmärksammas och minnas, inte minst i dessa tider då den står inför större utmaningar än på länge.

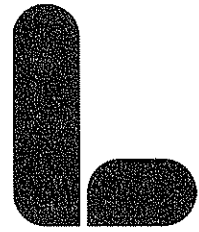
Demokratin är makten utövad av folket (demos), men också skyddet för varje enskild medlem av demos. Det handlar om både hur makten utövas, delas – och begränsas. En modern demokrati innebär rättssäkerhet genom lagstyre, allas likhet inför lagen, oväldiga domstolar, och ett grundläggande skydd för mänskliga rättigheter, genom grundlagar och internationella konventioner. Så skyddas individen mot majoritetens potentiella tyranni. En rättsstat kan finnas utan demokrati – men en demokrati kan aldrig definieras utan att vara en rättsstat.

Just i dessa tider finns särskilda skäl att uppmärksamma just den svenska demokratin. 1917 var året för parlamentarismens genombrott för det svenska riksstyret, något som sedan möjliggjorde demokratin genombrott i form av den allmänna och lika rösträtten för både kvinnor och män. Demokratikampen var långvarig och långtifrån smärtfri; den krävde ihärdighet genom bakslag och gentemot starka motkrafter. Kvinnornas rösträtt var främst en angelägenhet för liberaler och socialdemokrater och företrädades av framträdande kvinnor som Anna Whitlock, Selma Lagerlöf och Lydia Wahlström (ett undantag med sin hemvist i högern) - och naturligtvis av många män. Kampen kostade på personligen, inte minst för ledande gestalter som liberalernas Karl Staaff, utsatt för en sannskyldig hatkampanj, och socialdemokraten Hjalmar Branting.

Sverige var relativt sent med att uppnå demokrati, framför allt i ett nordiskt perspektiv. Bara några år tidigare hade kungamakten och högern saboterat den (av en manlig valmanskår) folkvalda regeringen genom borggårdskrisen 1914. Den i förtid bortgångne forne statsministern Karl Staaff fick dock upprättelse genom sin efterträdare Nils Edén, som efter hårt parlamentariskt tryck och starka folkliga viljeyttringar just år 1917 kunde bilda en liberal-socialdemokratisk regering, förankrad i riksdagens flertal, med demokratin genomförande på programmet.

I december 1918 enades alla partier om att införa allmän och lika rösträtt för män och kvinnor i kommunala val och riksdagsval – och att göra kvinnor valbara till alla politiska uppdrag. Våren 1919 genomfördes de första demokratiska kommunal- och landstingsvalen och i september 1921 hölls de första demokratiska riksdagsvalen.

I dag är demokratin en självklarhet för de flesta svenskar. Inte desto mindre står den inför utmaningar i en modern nutid, och framtid. Den teknologiska och samhällsliga utvecklingen innebär såväl stora möjligheter, som potentiella hot. I vår omvärld – och i vissa fall inte alls långt bort – möter såväl äldre som nyare demokratier bakslag. Den pågående utvecklingen i

länder som Polen och Ungern är aktuella även för oss, genom den europeiska gemenskap och de EU-strukturer vi delar.

Inte heller tiden från 1921 till i dag har varit en obruten fridfull framgångssaga. Vissa invånare i Sverige stod länge utanför demokratins gemenskap, för att de tillhörde vissa grupper. Andra världskriget innebar såväl yttre hot som inre avvägningar, när det fascistiska och nazistiska hotet skulle mötas. Rikets säkerhet och mediernas, särskilt etermediernas, frihet har varit spörsmål där demokratins och rättsstatens gränser behövt definieras.

Medborgarnas engagemang via valdeltagande, partibildningar och civilsamhället är ständigt aktuella frågor. Likaså tilliten och tryggheten i samhället – grundvalar för en stark demokrati.

När den svenska demokratin firar 100 år under de kommande åren finns all anledning att uppmärksamma alla dessa och många andra frågor. Det bör och kommer göras genom tillfälliga aktiviteter, seminarier, symposier, jubileer, festligheter – och kommer säkerligen vara föremål för såväl mediebevakning och populärvetenskapliga skildringar som forskningsansträngningar och redovisningar. Det ger dock också anledning att skapa en mer varaktig struktur.

Demokratin i allmänhet och den svenska demokratin i synnerhet bör uppmärksammas genom en fast institution, som bör ha såväl musei- som biblioteks- och forskningsuppdrag. Verksamheten bör givetvis ske i tät samverkan med akademien och civilsamhället, och den kunskap och de resurser som finns där, runtom i Sverige. Uppdraget bör vara nationellt men en fast förankring i Stockholm är logisk, sett till historiska händelser liksom nutida och framtida fokus på huvudstaden. Uppdraget bör åläggas en ny institution, och ha arbetet ske i nära samverkan med riksdagen.

Stockholms stad bör uppvakta staten och riksdagen, och för egen del utreda förutsättningarna för en institutionell fast struktur, med museum, bibliotek och forskning, lokaliserad till Stockholm, inklusive på vilka sätt staden kan bidra till att förverkliga en sådan.

Vi yrkar att kommunfullmäktige beslutar om att staden ska verka för en institutionell fast struktur för den svenska demokratin, enligt vad som beskrivs ovan, och vidtar de åtgärder som föreslås i motionen.

Stockholm den

Rasmus Jonlund (L)

Anne-Lie Elfven (L)

Hanna Gerdes (L)